

Міністерство освіти і науки України
Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки
Кафедра міжнародних економічних відносин та управління проектами

ЗАТВЕРДЖУЮ
Проректор з науково-педагогічної і
навчальної роботи та рекрутації
проф. І. Савилюк С. В. *С.В.С.*

Протокол № 2 від «16» жовтня 2019 р.

№33316102019

ПРОГРАМА
Нормативної навчальної дисципліни

ТЕОРІЯ МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН

(частина 1)

підготовки бакалаврів

спеціальності 292 "міжнародні економічні відносини",

освітньо-професійних програм
" міжнародні економічні відносини",
"міжнародний бізнес"

Луцьк - 2019

Програма навчальної дисципліни «**Теорія міжнародних економічних відносин**» підготовки **бакалаврів**, спеціальності 292 міжнародні економічні відносини, за освітньо-професійною програмою «**міжнародні економічні відносини**», «**міжнародний бізнес**».

Розробник: Сищук А. А., доцент кафедри міжнародних економічних відносин та управління проектами, к. е. н., доцент

Рецензент: Скороход І. С., доцент кафедри міжнародних економічних відносин та управління проектами, к. е. н., доцент.

Програма навчальної дисципліни затверджена на засіданні кафедри міжнародних економічних відносин та управління проектами

протокол № 2 від 4.10 2019 р.

Завідувач кафедри :

Бояр А. О.

Програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною комісією факультету міжнародних відносин

протокол № 2 від 4.10. 2019 р.

Голова науково-методичної комісії факультету

Романюк Н. І.

Програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною радою Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Таблиця 1

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
Денна форма навчання	Галузь знань 29 Міжнародні відносини Спеціальність 292 Міжнародні економічні відносини, міжнародний бізнес. Освітньо-професійні програми: міжнародні економічні відносини, міжнародний бізнес. Бакалавр	Нормативна
Кількість годин/кредитів: 118/4		Рік навчання - 1
		Семестр - 1, 2-й
		Лекції – 16 год. - 1-й семестр, 14 год. – 2-й семестр
		Практичні (семінарські) – 12 год. - 1-й семестр, 12 год. – 2-й семестр
ІНДЗ: немає		Сам.робота: 32 год. – 1-й семестр, 32 год. – 2-й семестр
	Консультації -9 год.	
	Форма контролю: 1 семестр – екзамен, 2-й семестр – залік.	

2. АНОТАЦІЯ КУРСУ:

Змістом навчальної дисципліни «Теорія міжнародних економічних відносин» є розкриття загальних основ та історії розвитку міжнародної економіки, дослідження сутнісних ознак та аналіз найважливіших тенденцій розвитку міжнародних економічних відносин у сферах міжнародної торгівлі, міжнародного руху капіталу, міжнародної міграції робочої сили, валютно-фінансових відносин, міжнародного трансферу технологій та міжнародної економічної інтеграції, вивчення законів, закономірностей та особливості розвитку міжнародних економічних відносин в сучасних умовах.

3. КОМПЕТЕНЦІЇ

До кінця навчання студенти будуть компетентними у таких питаннях:

- володіння основними категоріями міжнародних економічних відносин, розуміння особливостей, передумов розвитку та еволюції міжнародних економічних відносин від давніх часів до сучасності;
- загальні основи та етапи розвитку міжнародної економіки, зміст та особливості функціонування міжнародних економічних відносин у сферах міжнародної торгівлі, міжнародного руху капіталу, міжнародної міграції робочої сили, валютно-фінансових відносин, міжнародного трансферу технологій та міжнародної економічної інтеграції, закони та закономірності розвитку міжнародних економічних відносин в сучасних умовах, опрацювання для практичних цілей даних міжнародної економічної статистики та статистики зовнішньоекономічної діяльності України, національних та міжнародних нормативно-правових актів у сфері МЕВ.

4. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Робоча програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів:

1. Загальні засади економічного розвитку суспільства та ринкової економіки. Мікро-, макро- та мегарівні господарювання.
2. Особливості економічних відносин від давніх часів до кінця 1930-х рр. XX ст. Міжнародні економічні відносини від післявоєнної доби до сучасності.

Змістовий модуль 1. Загальні засади економічного розвитку суспільства. Мікро-, макро- та мегарівні господарювання.

Тема1. Виробнича діяльність суспільства та її основи.Форми організації суспільного виробництва.

Поняття економіки та виробничих відносин. Методи економічного аналізу. Виробнича діяльність і потреби. Фактори суспільного виробництва. Сучасні економічні системи та їх особливості. Власність в системі економічних відносин.

Натуральне і товарне виробництво як форми організації господарської діяльності людей. Товар і його властивості. Двоїстий характер праці, що створює товар. Теорії вартості (цінності, корисності) товару. Закон вартості та його роль у розвитку товарного виробництва.

Тема 2.*Гроші та інфляція.Ринок, його структура та механізм функціонування.*

Виникнення і суть грошей. Функції грошей. Грошовий обіг та його закони. Функціональні форми грошей (портфельний підхід і грошові агрегати). Грошовий агрегат М1. Грошовий агрегат М2. Суть та причини інфляції. Форми інфляції та її соціально-економічні наслідки. Антиінфляційна політика.

Суть, умови існування та функції ринку. Структура та види ринку. Ринкова інфраструктура. Ринковий механізм та його основні елементи. Закон попиту, закон пропозиції та їх взаємодія. Ринкова ціна і цінова еластичність попиту та пропозиції. Конкуренція та її роль у ринковій економіці. Антимонопольне законодавство.

Тема 3.*Мікро та макроекономічний рівні господарювання.*

Підприємницька діяльність і підприємство. Фонди підприємств та їх відтворення. Витрати виробництва і доходи підприємств. Особливості підприємництва в аграрній сфері економіки.

Суть та типи економічного відтворення. Система національних рахунків та її основні показники. Відтворення людських ресурсів, проблеми зайнятості і безробіття. Державне регулювання економіки. Кредитно-фінансова система національної економіки. Економічне зростання.

Тема 4.*Світове господарство.*

Поняття та структура сучасної міжнародної економіки. Основні етапи становлення та розвитку світового господарства. Суть та форми міжнародних економічних відносин. Особливості глобального та регіонального рівнів господарювання. Україна у міжнародній економіці.

2-й семестр

Змістовий модуль 2. Особливості економічних відносин від давніх часів до кінця 1930-х рр. XX ст. Міжнародні економічні відносини від післявоєнної доби до сучасності.

Тема 5. Міжнародні господарські зв'язки Середньовіччя.

Перехід від епохи античності до середньовіччя. Загальна характеристика епохи середньовіччя. Торговельні шляхи та осередки європейської торгівлі. Географія та структура товарообміну. Ганзейська торгівля. Візантійська торгівля. Роль ярмарків в розвитку міжнародної торгівлі. Вплив хрестових походів на торгівлю Середньовіччя. Відмінності міжнародної торгівлі Північної, Південної та Східної Європи.

Особливості афро-азійської торговельної системи. Комерційна революція в Китаї. орьська торгівля Азії і Африки. Караванна торгівля в Центральній Азії і Сахарі. Східно африканські міста-держави, імперія Малі в Західній Африці. Особливості товарообміну Поденно-Східної Азії і Аравійського півострова.

Торговельні зв'язки суспільств Трипільської культури. Міжнародна торгівля Київської Русі.

Тема 6. Міжнародні економічні відносини в епоху індустріалізації.

Форми міжнародних економічних відносин індустріальної цивілізації. Динаміка і структура міжнародної торгівлі. Розвиток работоргівлі. Революція цін та конкуренція в міжнародній торгівлі. Напрямки міжнародного руху капіталу. Причини і джерела міжнародної міграції робочої сили. Основні міграційні хвилі. Монетарні відносини. Механізм золотого стандарту. Міжнародні торгові зв'язки Запорізької Січі. Особливості торгівлі Гетьманської держави і Галичини.

Тема 7. Міжнародні економічні відносини між Першою та Другою світовими війнами.

Напрями і структура світової торгівлі. Географічні та структурні зміни світової торгівлі. Причини і фактори скорочення обсягів світової торгівлі. Валютно-фінансові відносини у міжвоєнний період. Напрямки і обсяги міжнародного руху капіталу.

Тема 8. Розвиток міжнародних економічних відносин після Другої світової війни. Особливості сучасних міжнародних економічних відносин.

Особливості післявоєнної торгівлі. План Маршалла. Формування міжнародних структур. Генеральна угода з тарифів і торгівлі. Європейське об'єднання вугілля і сталі. Організація Європейського Економічного Співробітництва. Організація країн-експортерів нафти. Рада Економічної Взаємодопомоги. Європейський платіжний союз. Міжнародна валютна система. Створення Міжнародного Валютного Фонду. Причини і наслідки міжнародних валютних криз. Створення Ямайської валютної системи. Міжнародний рух капіталу. Напрями і масштаби міжнародної міграції робочої сили у повоєнний період.

Основні форми сучасних міжнародних економічних відносин. Поняття економічної інтеграції, міжнародного поділу праці, міжнародної спеціалізації виробництва. Розвиток і структура міжнародної торгівлі. Міжнародний рух капіталу. Напрямки інвестиційних потоків. Сучасні особливості міжнародної міграції робочої сили.

Структура навчальної дисципліни подана у вигляді таблиць 2 і 3.

Опис навчальної дисципліни

1-й семестр

Таблиця 2

Назвизмістовихмодулів і тем	Усьо го	лек.	сем.	сам.	конс.
1	2	3	4	5	6
Змістовий модуль 1. Загальні засади економічного розвитку суспільства. Мікро- , макро- та мегарівні господарювання.					
Тема 1. Виробнича діяльність суспільства та її основи. Форми організації суспільного виробництва	14	4	2	8	-
Тема 2. Гроші та інфляція. Ринок, його структура та механізм функціонування.	16	4	4	8	-
Тема 3. Мікро- та макроекономічний рівні господарювання.	16	4	4	8	-

Тема 4. Світове господарство.	14	4	2	8	-
Разом за змістовим модулем 1	60	16	12	32	-

2-й семестр

Таблиця 3

Назва змістових модулів і тем	Усього	лек.	сем.	сам.	конс.
1	2	3	4	5	6
Змістовий модуль 2. Особливості економічних відносин від давніх часів до кінця 1930-х рр. XX ст. Міжнародні економічні відносини від післявоєнної доби до сучасності.					
Тема 5. Міжнародні господарські зв'язки Середньовіччя.	12	2	2	8	-
Тема 6. Міжнародні економічні відносини в епоху індустріалізації.	16	4	4	8	-
Тема 7. Міжнародні економічні відносини між Першою та Другою світовими війнами.	14	4	2	8	-
Тема 8. Розвиток міжнародних економічних відносин після Другої світової війни. Особливості сучасних міжнародних економічних відносин.	16	4	4	8	-
Разом за змістовим модулем 2	58	14	12	32	-
Усього годин	118	30	24	64	-

5. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ

Таблиця 4

№ з/п	Тема	К-сть годин
1 –й семестр		
1.	Власність в системі економічних відносин. Відносини власності у змішаній економічній системі. Трансформація форм власності в Україні.	2
2.	Матеріальне і нематеріальне виробництво. Фази суспільного виробництва та їх характеристика. Виробничі ресурси	2

	України.	
3.	Сучасні економічні системи та їх особливості. Національні моделі змішаної економіки.	2
4.	Форми господарської діяльності людей: натуральне і товарне виробництво. Закон вартості і його роль у розвитку виробництва.	2
5.	Грошовий обіг і його закони. Інфляція та антиінфляційна політика. Соціально-економічні наслідки інфляції.	2
6.	Взаємодія попиту і пропозиції. Ринкова рівновага. Ринковий механізм та його структура.	2
7.	Роль конкуренції у ринковій економіці. Антимонопольне законодавство.	2
8.	Суть підприємництва та умови його існування. Організаційно-правові форми підприємств та їх економічна характеристика.	2
9.	Структура витрат виробництва і доходи підприємств. Суть собівартості, її структура та шляхи зниження.	2
10.	Система національних рахунків та основні макроекономічні показники. Зміст та структура національного багатства.	2
11.	Людські ресурси суспільства та їх відтворення. Зайнятість і безробіття у ринковій економіці. Соціально-економічні наслідки безробіття.	2
12.	Державне регулювання ринкової економіки. Функції, форми та методи державного регулювання економічних процесів.	2
13.	Економічне зростання та його рушійні сили. Теорії та моделі економічного розвитку. Економічні цикли та їх характеристика. Проблеми інтеграції України у міжнародну економіку.	3
14.	Світове господарство та його структура. Етапи становлення і розвитку світового господарства.	3
15.	Економічні аспекти глобальних проблем сучасності. Класифікація глобальних проблем, причини їх виникнення та шляхи вирішення.	2
	Усього годин	32

Таблиця 5.

	2 –й семестр	
1.	Основні торгові центри античного світу. Торговельні зв'язки суспільств трипільської культури.	5

2.	Крос-культурний товарний обмін в епоху середньовіччя. Комерційна революція. Торгівельні шляхи та осередки європейської торгівлі. Ганзейська та візантійська торгівля. Роль ярмарків та караванних шляхів.	5
3.	Форми міжнародних економічних відносин в епоху індустріалізації. Динаміка і структура міжнародної торгівлі, революція цін. Міжнародна міграція робочої сили.	5
4.	Географічні та структурні зміни у міжнародній торгівлі економічні відносини між Першою та Другою світовими війнами. Напрями та обсяги міжнародного руху капіталу.	5
5.	Міжнародна торгівля після Другої світової війни. Формування нової світової валютно-фінансової системи. Рух факторів виробництва у післявоєнний період.	6
6.	Особливості сучасної міжнародної торгівлі та руху капіталу.	6
	Усього годин	32

6. РОЗПОДІЛ БАЛІВ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

1-й семестр

Таблиця 6

Поточний контроль (маx = 40 балів)					Модульний контроль (маx = 60 балів)		Загальна кількість балів
Модуль 1					Модуль 3		
Змістовий модуль 1					МКР 1		100
T1	T2		T3				
7	6	7	6	7	7	60	

2-й семестр

Таблиця 7

Поточний контроль (маx = 40 балів)					Модульний контроль (маx = 60 балів)		Загальна кількість балів
Модуль 2					Модуль 4		
Змістовий модуль 2							100
T5	T6		T7	T8			
7	7	6	7	6	7	60	

Критерії оцінювання

Формою контролю у 1 семестрі є іспит. Оцінка студента складається шляхом сумування балів за рівень відповідей на семінарських заняттях та підсумкового тесту. За виступи на семінарах студент може набратися суми 40 балів за один семестр. Розподіл балів наведено в таблицях.

Студенти, що отримали менше 75 балів за підсумками поточного навчання, не мають права на автоматичне зарахування отриманих балів і зобов'язані скласти іспит.

Екзаменаційна оцінка виставляється за загальною сумою балів поточного контролю (максимум 40 балів), модульних контрольних робіт (максимум 60 балів) або складання іспиту (від 0 до 60 балів).

Формою контролю у 2 семестрі є залік. Він виставляється за умови, якщо студент виконав усі види навчальної роботи, визначені програмою навчальної дисципліни та отримав підсумку не менше 60 балів. У випадку незадовільної підсумкової оцінки, або за бажанням підвищити рейтинг, студент може добратися на заліку, виконавши певний вид робіт.

Шкала оцінювання

Таблиця 8.

Оцінка в балах за всі види навчальної діяльності	Оцінка	
	для екзамену	для заліку
90 – 100	Відмінно	Зараховано
82 – 89	Дуже добре	
75 - 81	Добре	
67 -74	Задовільно	
60 - 66	Достатньо	
1 – 59	Незадовільно	Незараховано (з можливістю повторного складання)

7. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Бураковський І. В. Міжнародна торгівля та економічний розвиток країн з перехідною економікою: теоретико-методичний аналіз взаємозв'язку / І. В. Бураковський. – К., 1998.

2. Гальчинський А. С. Теорія грошей: Навч. посіб. / А. С. Гальчинський. – К.: Основи, 1998.
3. Губський Б.В. Інвестиційні процеси у глобальному середовищі / Б. В. Губський. – К.: Наукова думка, 1998.
4. Киреев А.П. Международная экономика / А. П. Киреев. – Ч. I-II. – М., 1998.
5. Кругман П. Международная экономика: теория и политика /Кругман П., Обстфельд М. – М.: ЮНИТИ, 1998.
6. Международные валютно-кредитные и финансовые отношения: Учебник / ред. Л.Н.Красавиной. – М.: Финансы и статистика, 2000.
7. Міжнародна економіка /А. П. Румянцев, Г. Н. Климко, В.В. Рокоча та ін./ ред. А.П. Румянцева. – К.: Знання, 2003.
8. Рогач О.І. Міжнародні інвестиції /О.І. Рогач. – К.: Либідь, 2003.
9. Рогач О.І. Транснаціоналізація світового господарства та перехідні економіки: Навчальний посібник / О. І. Рогач, О. І. Шнирков. – К.: ВЦ Київський університет, 1999.
10. Рут Ф. Міжнародна торгівля та інвестиції /Ф. Рут, А. Філіпенко. – К.: Основи, 1998.
11. Світова економіка: Підручник / А.С.Філіпенко, В. С. Будкін, О. І. Рогач та ін. – К.: Либідь, 2007.
12. Сишук А. А. Теорія грошей і грошового обігу /А. А. Сишук. – Луцьк : "Вежа", 2014.
13. Федоренко В. Г. Основи економічної теорії : Підручник / В. Г. Федоренко, Ю. В. Ніколенко, О. М. Діденко та ін. – К. : Алерта, 2005.
14. Філіпенко А. С. Міжнародні економічні відносини: теорія: підруч. Для студ. екон. спец. вищ. навч. закл. /А. С. Філіпенко. – К.: Либідь, 2008.
15. Юхименко П. І. Історія економічних учень: Навч. посіб. / П. І. Юхименко, П. М. Леоненко. – К.: „Знання - Прес”, 2002.

8. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ЕКЗАМЕНУ ТА ЗАЛІКУ

I семестр (екзамен)

1. Поняття економіки та виробничих відносин.
2. Методи економічного аналізу.
3. Виробнича діяльність і потреби.
 4. Фактори суспільного виробництва. Сучасні економічні системи та їх особливості.
4. Власність в системі економічних відносин.

5. Натуральне і товарне виробництво як форми організації господарської діяльності людей.
6. Товар і його властивості.
7. Двоїстий характер праці, що створює товар.
8. Теорії вартості (цінності, корисності) товару. З
9. Закон вартості та його роль у розвитку товарного виробництва.
10. Виникнення і суть грошей.
11. Функції грошей.
12. Грошовий обіг та його закони.
13. Функціональні форми грошей (портфельний підхід і грошові агрегати).
14. Суть та причини інфляції.
15. Форми інфляції та її соціально-економічні наслідки. Антиінфляційна політика.
16. Суть, умови існування та функції ринку.
17. Структура та види ринку. Ринкова інфраструктура.
18. Ринковий механізм та його основні елементи.
19. Закон попиту, закон пропозиції та їх взаємодія.
20. Ринкова ціна і цінова еластичність попиту та пропозиції.
21. Конкуренція та її роль у ринковій економіці. Антимонопольне законодавство.
22. Підприємницька діяльність і підприємство.
23. Фонди підприємств та їх відтворення.
24. Витрати виробництва і доходи підприємств.
25. Особливості підприємництва в аграрній сфері економіки.
26. Суть та типи економічного відтворення.
27. Система національних рахунків та її основні показники.
28. Відтворення людських ресурсів, проблеми зайнятості і безробіття.
29. Державне регулювання економіки.
30. Кредитно-фінансова система національної економіки.
31. Економічне зростання.
32. Поняття та структура сучасної міжнародної економіки.
33. Основні етапи становлення та розвитку світового господарства.
34. Суть та форми міжнародних економічних відносин.
35. Особливості глобального та регіонального рівнів господарювання.
- 36.** Україна у міжнародній економіці.